

ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ КОНФЛІКТНОЇ ПОВЕДІНКИ У САМОСТАВЛЕННІ ПІДЛІТКІВ

Сучасна наука психологія розкриває багато тем стосовно формування, розвитку особистості в соціумі, тобто становлення її як суб'єкта, як індивідуальності. Психологічні детермінанти, що впливають на емоційно-мотиваційну складову особистості, зумовлюють її поведінку – це одна з тих багатьох тем, на які проводяться експериментально-психологічні дослідження, вивчається проблематика. Підлітковий вік – вік переходу до дорослості, період все ширшого пізнання світу, розширення поглядів на нього, пізнання себе.

Одним з важливих компонентів структури особистості є її ставлення до себе. Термін «самоствлення» вперше використав у вітчизняній літературі Н.Сарджвеладзе. Автор розглядав його як складну, багаторівневу емоційно-оціночну систему, яка реалізується завдяки когнітивній активності та емоційними реакціями. Дослідження феномену «самоствлення» здійснювалися такими вченими як А.В. Петровський, Л.С. Виготський, Л.І. Божович, В.Н. Мясищев, Д.М. Узнадзе, В.О. Ядов та ін. В основу лягли погляди Б.Г. Ананьєва, який розглядав категорію самоствлення як фактор, що зумовлює гармонійний розвиток особистості. Тобто, на думку вчених, ставлення особистості до себе впливає на поведінкову складову «Я-концепції», мотиви тощо. У сучасній психологічній науці загальноприйнятною є теза про те, що категорія «ствлення» є дуже вагомою для характеристики особистості.

Говорячи про психологічні детермінанти конфліктної поведінки у самоствленні підлітків, важливо звернути увагу на те, що в нашому дослідженні самоствлення виступає як «основа» вибору тої чи іншої стратегії вирішення конфлікту, лінії поведінки. Оскільки підлітковий вік – це вік саме формування та становлення індивіда як особистості, то таке дослідження дасть змогу побачити не тільки зв'язок самоствлення з конфліктною поведінкою, а і прослідкувати більш конкретно, які компоненти на що впливають. Опираючись на результати дослідження, психологи матимуть змогу дати практичні рекомендації стосовно проблем конфліктності серед осіб підліткового віку, допомоги в подоланні подібних ситуацій та загалом використовувати дані в психолого-педагогічній практиці.